

Kam se spreji? Přestanov testuje jejich sběr, vědci z nich chtějí získat cenné kovy

22.7.2026 - | Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem

Deodorant, lak na vlasy, barva nebo kartuše do vařiče. Spreje jsou běžnou součástí domácností, po použití ale často není jasné, kam s nimi. V běžném odpadu končí natlakované spreje, což jsou obaly plné hořlavých plynů.

Fakulta životního prostředí UJEP proto společně s obcí Přestanov zahájily pilotní sběr aerosolových obalů. Vědci chtějí zjistit, jaké obaly lidé skutečně vyhazují, kolik obsahu v nich zůstává a zda by pro ně bylo možné navrhnout bezpečný způsob recyklace. *„Přitom recyklace hliníku spotřebuje přibližně o 95 % méně energie než výroba nového. Recyklace jedné hliníkové aerosolové nádoby ušetří přibližně stejně energie, jaká je potřeba pro 40 hodin nepřetržitého svícení 10W LED žárovky,”* říká hlavní řešitel projektu Ing. Tomáš Lank.

Problém, který dosud nikdo nevyřešil

V České republice v podstatě neexistuje jednotný systém, který by umožnil plnohodnotně a bezpečně recyklovat spreje, ve kterých zůstává třeba jen minimum hnacího plynu. *„Lidé dnes spreje vyhazují různými způsoby. Typicky buď do kontejnerů na kovy, nebo prostě do černé popelnice na směsný odpad, a ty neprázdné by měli odnést na sběrný dvůr. Doporučení, kam je vyhazovat není napříč Českem jednotné a odborné názory se liší. Neexistuje ani jednotný výklad toho, jak rozhodnout správně, že je sprej skutečně prázdný. Jakmile v obalu, a to i zdánlivě prázdném, zůstane hořlavý obsah, stává se z něj potenciálně výbušný odpad,”* vysvětluje hlavní technický zástupce doc. Ing. Jiří Orava, Ph.D., z Fakulty životního prostředí UJEP.

Nádobky se vyrábějí z hliníku, jehož výroba významně zatěžuje životní prostředí. Cílem vědců je proto navrhnout zcela novou recyklační linku a technologii určenou speciálně pro ně. Aby to však dokázali, potřebují nejdříve vědět, co přesně lidé do popelnic hází.

Proč zrovna Přestanov? Obec s křišťálovým štítem

Přestanov poblíž Ústí nad Labem v posledních letech zažívá výrazný příliv nových obyvatel – podle údajů z roku 2025 zde žije 633 občanů. Pro unikátní výzkum je ideálním místem hned ze dvou důvodů: chybí zde těžký průmysl a místní lidé mají k ekologii mimořádně blízko. *„Obec Přestanov jsme si vybrali z důvodu dlouhodobé spolupráce. Průzkum nám umožní získat přehled, co lidé reálně používají a vyhazují ve svých domácnostech,”* objasňuje docent Orava.

Místní lidé jsou navíc v třídění odpadu přeborníky. V roce 2024 se Přestanov umístil na 2. místě v soutěži **Křišťálová popelnice** za skvělé výsledky v třídění plastů, papíru a PET lahví. Spolupráce s univerzitou tak pro vedení obce byla logickým krokem. *„Považujeme za nesmírně důležité, aby lidé správně třídili odpad,”* říká starostka Přestanova Mgr. Miroslava Bechyňová a dodává: *„Chceme spolupracovat s UJEP, protože je pro nás skvělým zdrojem informací. Navíc se domníváme, že na univerzitě jsou samé chytré hlavy, které vždycky něco skvělého vymyslí, a my chceme být u zdroje tohoto pokroku.”*

Jak sběr probíhá?

Samotný sběr má svá pravidla. Na sběrném místě obce je nově umístěna speciální červená popelnice, ke které mají přístup výhradně obyvatelé Přestanova přes bránu otevíranou pomocí

evidovaného elektronického čipu. To zaručuje, že se v nádobě neobjeví odpad z jiných lokalit, který by mohl zkreslit statistické výsledky.

Vědci vyloženě vítají, pokud lidé do nádoby vhodí i spreje, které nejsou zcela vyprázdněné nebo jsou již prošlé. Potřebují totiž zanalyzovat reálné materiálové a chemické složení obsahu, aby získali reprezentativní data a mohli správně navrhnout budoucí recyklační linku.

<https://www.ujep.cz/cs/61890/kam-se-spreji-prestanov-testuje-jejich-sber-vedci-z-nich-chteji-ziskat-cenne-kovy>